

Sygn. akt II AKzW 1010/17

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący : SSA Dariusz Czajkowski

Protokolant : Agnieszka Rezanow-Stöcker

przy udziale prokuratora - Elżbiety Iwanowskiej-Dukacz

po rozpoznaniu w sprawie **R. K. s. K.**

zażalenia obrońcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 13 maja 2017 r., sygn. akt IV Kow 452/17

w przedmiocie zmiany miejsca wykonywania środka zabezpieczającego

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k.

p o s t a n a w i a

zmienić zaskarżone postanowienie, w ten sposób, że uwzględnić wniosek skazanego i określić miejsce wykonywania terapii zaburzeń seksualnych R. K. w (...) w G., w warunkach wolnościowych.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 maja 2017r. Sąd Okręgowy w Białymstoku nie uwzględnił wniosku skazanego R. K. w przedmiocie zmiany miejsca wykonywania nałożonego wobec tego skazanego obowiązku poddania się terapii zaburzeń seksualnych.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca skazanego, zarzucając mu obrazę przepisów postępowania tj. art. 366§1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., a nadto błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a mający wpływ na jego treść poprzez bezpodstawne przyjęcie, iż środek zabezpieczający wobec R. K. powinien być wykonywany w dalszym ciągu w Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych o wzmocnionym poziomie zabezpieczenia.

Wskazując na powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Niezależnie od podniesionych zarzutów zaskarżone postanowienie nie mogło się ostać i należało je – przy zastosowaniu art. 440 k.p.k. - zmienić na korzyść skazanego poprzez uwzględnienie jego wniosku.

Na wstępie podnieść należy, że zaskarżone postanowienie – nieprzeciętnie lakoniczne w swej warstwie argumentacyjnej – stanowiło kontynuację prawnych uchybień, których w rażący sposób dopuścił się Sąd Okręgowy w Białymstoku, wykonujący prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 22 stycznia 2016 r. (sygn. V Kow (...)) o warunkowym przedterminowym zwolnieniu R. K. z odbycia reszty kary pozbawienia wolności.

Mocą tego postanowienia, wyżej wymieniony Sąd warunkowo zwolnił skazanego z odbycia reszty kary 3 lat pozbawienia wolności, oddając go - na podstawie art. 159 k.k.w. - pod dozór kuratora i nakładając na niego liczne obowiązki, w tym określony w art. 72§1 pkt 6a k.k. obowiązek kontynuowania w warunkach wolnościowych (podkr. SA) specjalistycznej terapii zaburzeń preferencji seksualnych.

W dniu 30 marca 2016r. wpłynęła do Sądu Okręgowego w Białymstoku informacja wraz z aktami dozoru IV D (...), iż skazany przebywając w B. nie ma możliwości kontynuowania w warunkach wolnościowych specjalistycznej terapii zaburzeń preferencji seksualnych, gdyż w B. nie ma poradni leczącej takie zaburzenia (brak podpisanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia umowy ze specjalistą w tej dziedzinie).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w Białymstoku – po uprzednim zasięgnięciu opinii biegłych lekarzy psychiatrów - postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016r. (sygn. akt IV Kow(...)), na podstawie art. 163§2 k.k.w. w zw. z art. 72§1 pkt 6a w zw. z art. 74§1 k.k. nałożył na skazanego R. K. obowiązek poddania się specjalistycznej terapii skierowanej do sprawców przestępstw seksualnych na oddziale szpitalnym. Po zasięgnięciu opinii Komisji Psychiatrycznej do Spraw Środków Zabezpieczających określono miejsce tej terapii w Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. S. K. w S..

Trudno zrozumieć, dlaczego Sąd, który nigdy nie przecież orzekał wobec skazanego środka zabezpieczającego (postanowienie z dnia 30.06.2016 r., sygn.. III K. (...) dotyczyło przecież zmiany obowiązków probacyjnych – vide K.56 akt), zastosował całą procedurę z art. 201 k.k.w., która zastrzeżona jest w rozdziale XIII Kodeksu karnego wykonawczego dla środków zabezpieczających. Z samej części wstępnej dwóch opinii Komisji Psychiatrycznej ds. Środków Zabezpieczających expressis verbis wynika, że dotyczy ona miejsca realizacji środka zabezpieczającego orzeczonego przez sąd wobec R. K. Nie sposób również bezkrytycznie przejść do porządku nad stwierdzeniem zawartym w pisemnej opinii Komisji z dnia 29.03.2017 r. (K.8 akt, str. 2 opinii), że „decyzja o formie aktualnej terapii seksuologicznej czy szpitalnej należy do Sądu”, skoro do jej właściwości należą kwestie terapii orzekanej nie jako środek probacyjny, ale wyłącznie jako środek zabezpieczający. Wydaje się, że i Sąd Okręgowy w Białymstoku nie odróżniał pojęcia „terapia” od „środka zabezpieczającego”, o czym świadczy treść jego zarządzeń i postanowień, w których obie instytucje traktowane są w sposób synonimiczny (por np. komparycja i uzasadnienie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 13 maja 2017r., sygn. akt IV Kow (...) – K.16).

Oceniając powyższe, nie sposób nie odnieść wrażenia, że umieszczenie R. K. w szpitalu psychiatrycznym było rezultatem decyzji Sądu, który musiał się zmierzyć z niewydolnością organizacyjną publicznej służby zdrowia, która nie była w stanie zapewnić niezbędnej opieki terapeutycznej zwalnianemu z zakładu karnego, który tej opieki potrzebował. Fakt ten nie usprawiedliwia jednak takich działań, które de facto skutkują pozbawieniem człowieka wolności bez umocowania prawnego. Wszak R. K. został prawomocnie warunkowo przedterminowo zwolniony z obowiązkiem podjęcia terapii wolnościowej, którą zastąpiono detencją na oddziale psychiatrycznym i to o wzmocnionym zabezpieczeniu, w dodatku w szpitalu położonym w odległej miejscowości od jego miejsca zamieszkania, gdyż szpital ten „dysponował wolnymi miejscami”, w przeciwieństwie do szpitala w C., który „nie posiadał obecnie wolnych miejsc” (str. 3 opinii Komisji Psychiatrycznej z dnia 24.08.2016 r. – K.87 akt o sygn. IV Kow (...)).

Pismem z dnia 1 marca 2017 roku skazany R. K. zwrócił się o zmianę sposobu wykonywania obowiązku nałożonego na niego postanowieniem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2016 roku, sygn. akt IV Kow 567/16 poprzez określenie miejsca terapii w Gabinetcie P. J. Z. w G..

Sąd Okręgowy w Białymstoku pomimo, iż wcześniej uzyskał potwierdzenie z wyżej wymienionego gabinetu o możliwości poddania skazanego terapii w warunkach wolnościowych (K.12, 13), postanowieniem z dnia 13 maja 2017r. uznał, że wniosek skazanego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie odnosząc się do merytorycznej argumentacji wniosku wskazał, że z aktualnej opinii Komisji Psychiatrycznej do Spraw Środków Zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia z dnia 29 marca 2017 roku, środek zabezpieczający (podkr. SA) winien być wykonywany wobec R. K. w dalszym ciągu w Szpitalu dla Nerwowo i Psychiczenie (...) im. S. K. w S., dysponującym wzmocnionym poziomem zabezpieczenia.

Dokonując kontroli odwoławczej zaskarżonego postanowienia należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy w Białymstoku już na etapie nałożenia na skazanego R. K. obowiązku poddania się specjalistycznej terapii skierowanej do sprawców przestępstw seksualnych na oddziale zamkniętym, dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa, w szczególności art. 163 § 2 zd. drugie k.k.w. w zw. z art. 72 § 1 pkt 6a k.k.

Ponad wszelką wątpliwość, nałożenie obowiązku określonego w art. 72 § 1 pkt 6a k.k., wymaga nie tylko zgody skazanego, ale zobowiązanie to może polegać tylko na leczeniu lub terapeutycznym oddziaływaniu w warunkach ambulatoryjnych i w żadnym wypadku nie może odbywać się w zakładzie zamkniętym. To ostatnie jest bowiem niczym innym jak pozbawieniem człowieka wolności osobistej. Każde zaś pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić wyłącznie na zasadach i w trybie określonym w ustawie, o czym stanowi art. 41 ust. 1 Konstytucji RP (patrz też m.in. Kodeks karny. Komentarz pod red. A.Stefańskiego, Warszawa 2017, t. VIII.1 do art. 72 k.k.; Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz pod red. M. Królikowskiego i R. Zawłockiego, t. 7 do art. 72 k.k., Warszawa 2010; A. Marek, Kodeks karny. Komentarz, t. 5 do art. 72 k.k., LEX 2010).

Skoro istotą warunkowego przedterminowego zwolnienia jest kontynuowanie procesu resocjalizacji skazanego w warunkach wolnościowych, to nałożone na podstawie art. 159 § 1 k.k.w. w zw. z art. 72 § 1 pkt 6a k.k. zobowiązanie go do poddania się terapii może mieć formę wyłącznie terapii ambulatoryjnej. To samo dotyczy zmiany tego obowiązku na podstawie art. 163 § 2 k.k.w., który w żadnym przypadku nie może polegać na umieszczeniu skazanego w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, celem odbycia tej terapii.

Wobec powyższego należało uwzględnić wnioski skazanego w przedmiocie zmiany miejsca wykonywania nałożonego obowiązku poprzez określenie miejsca wykonywania terapii w (...) psychologiczno-S. J. Z. w G., w warunkach wolnościowych. Nałożenie obowiązku poddania się specjalistycznej terapii skierowanej do sprawców przestępstw seksualnych na zamkniętym oddziale szpitalnym nie znajduje bowiem w realiach niniejszej sprawy żadnego umocowania prawnego.

Na marginesie tylko Sąd Apelacyjny wskazuje, że o ile stan zdrowia psychicznego R. K. uzasadnia jego pobyt w szpitalu psychiatrycznym, to zastosowanie mogą tu mieć regulacje zawarte w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz.882). W rozdziale 3 przewidziany jest stosowny tryb postępowania w takich sprawach, ale jest on poddany kontroli nie sądu karnego, lecz opiekuńczego (patrz art. 25 ust. 1 i 36 ust. 3 tej ustawy). O ile - wedle opinii lekarskiej skazany spełnia kryteria przyjęcia do szpitala psychiatrycznego bez swojej zgody, określone w art. 23 ust. 1 cyt. ustawy (bezpośrednie zagrożenie własnemu życiu lub życiu i zdrowiu innych osób), powinien on decyzją tego lekarza tam pozostać, co wiąże się z dalszymi obowiązkami personelu medycznego, o których mowa w ust. 3-5 tego artykułu.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie.

DCZ/ms